

God Påske

” Gammelt og Nytt ”

Nr.1 2013

Medlemsblad for Båtsfjord Historie og Museumslag

«Båtsfjord Brygge»

Finnmark Mat & Kulturopplevelser AS har kjøpt Velferden. Arbeidet med å ominnrede og bygge ny kafé og restaurant er allerede godt i gang. Båtsfjord nye møteplass «Båtsfjord Brygge» håper at de kan åpne i andre halvdel av april. Her blir det også mulig for å leie møtelokaler til 40/50 personer med bevertninger. De blir etter hvert å innrede rom for overnatting, rorbuer og spa avdeling. De skal også forsette med catering. Norges Fiskerlag velferds tilbud til fiskerne, blir også å finne på «Båtsfjord Brygge.»

Lederen har ordet.

Søndag 17. Februar 2013
ble det avhold årsmøte.
Årsmøte vedtok å øke
medlems kontingenten fra
kr. 200 til kr. 300. på grunn
av økning av utgifter for og
gi ut bladet «Gammel og
Nytt».

Se for øvrige referat, årsberetning og rengskapet annet sted i bladet. Med dette nr. av " Gammelt og Nytt" vil giro for å betale medlems kontingent 2013 ligge ved. Medlems kontingent for 2013 er kr. 300 for alle medlemmer. Husk å betale den, og vi vil gjerne at dere verver noen nye medlemmer. Arbeide med å flytte Fiskerirommet ned går nu mot å bli fullført. Vi har også laget et klasserom i gangen nede, hvor vi har hengt opp klassebilder. Når vi er ferdig med arbeide med fiskerirommet vil vi ha en åpen dag på museet. Se for øvrig oppslag .
På grunn av Posten omorganisering har vi nu fått egen postkasse. Den nye adresse til Båtsfjord Historie og Museumslag er Lensmannsgate 4, 9990 Båtsfjord.

Ha en riktig fin Påske.

Alex

Finnmark for 100 år siden.

En frygtelig situaion.

Tromdhjem: En fisker fra Roan, som for kort tid siden kjøpte sig en motorbaat mee mange hestekræfters motor skulde mandag reise hjem med den. Ved uforsiktighet kom den ene fot ind i maskinen hvor den blev sittende fast . Og det lykkedes heller ikke at faa stanse maskinen. Baaten gikk på land. Da folk kom til stod manden endnu fast og maskinnen gik. Foten var selvfølgelig aldeles knust og benet maa amputeres overfor kneet

Kvinner ble født uten humor – så de ikke skulle le av mennene.

Iwan Kriwonoss – Kulerammens mester

Sammenfattet av Ståle A. Olsen

Historien om Iwan Kriwonoss starter 13. februar 1897 da han ble født i Russland, et land styrt av en eneveldig keiserfamilie og den siste Russiske tsar, nemlig Nikolaj II.

Kriwonoss var infanterikaptein i den keiserlige russiske hær og bodde en tid i Moskva. Her var han gift med en kvinne fra Arkhangelsk, de hadde en datter og en sønn sammen, Anja og Mischa. Hans kones foreldre hadde drevet med pomorhandel med Norge, og det var nok herifra at han fikk sine første ideer om fiskerier og handel i Nord-Norge.

Men den russiske revolusjonen kom i 1917, og livet deres tok en dramatisk vending. Iwan og andre fra hans kompani flyktet fra fronten. Gjennom fiendens linjer med buss bar det, de hadde pestflagget oppe på bussen for ikke å bli stoppet av fienden. Han passerte finskegrensen på ryggen til en hvit hest sammen med sin bror. Finland som hadde erklært seg uavhengig fra Russland rett etter den russiske revolusjonen, hadde et meget betent forhold til Russland og russiske flyktninger. I 1918 brøt også den finske borgerkrigen ut. De to partene var «de røde» støttet av Russland og «de hvite» støttet av Tyskland og frivillige fra Sverige, lederen for «de hvite» var baron (og senere finsk president) Carl Gustaf Mannerheim, som også hadde tjenestegjort i den keiserlige russiske hær og hadde før revolusjonen nådd generalløytnants grad. På grunn av den betente situasjonen mellom disse to landene ble Iwan internert i åtte måneder.

Iwan dro til Norge i 1920, her tok han strøjobber rundt omkring i sør Norge, før han senere dro nordover til en bekjent av hans svigerforeldre, nemlig innehaveren av M. W. Holmboe & Søn og russisk visekonsul i Tromsø, Hans Conrad Holmboe. I 1933 fikk Iwan jobb som messegutt på den nyopprettede Isfjord Radio på Kapp Linné på Svalbard. Senere kom han til Havøysund hvor han først leide Hågensenbruket, men med hjelp av den senere stortingsmannen for arbeiderpartiet, Johannes Olsen, fikk han lånt 3 000 kroner for å starte for seg selv.

Så i 1935 kom Iwan til Båtsfjord, hvor han skulle ha sitt virke i over 30 år. Han tilegnet seg nok mye kunnskap i sine første år i Båtsfjord, han sa engang (mye senere) til Liv S. Antonsen: «Starta opp sammen med Nils H. Nilsen. Jeg hadde penger, han hadde erfaring. Nå har jeg erfaring og han har penger». I 1938 kjøpte han seg fiskebruk i Neptunbukta, det som nå kalles «Russebruket». Selskapet Iwan Kriwonoss AS kjøpte senere også et fiskebruk på Liholmen av skipsmegler Haakon Hannestad Wilsgaard, der hadde han også butikk. Liholmen er oppkalt etter Vardø kjøpmannen Andreas Lie som visstnok var den første som drev fiskebruk der.

Liholmen juni 1962

Fotoeier: Familien Nergaard

Hans barn Anja og Mischa fikk komme til Norge på 30-tallet, mens hans kone ble nektet utreise og hun døde noe senere av sykdom.

Under en reise i Tromsø traff han en dame som het Hjørdis Katrine Johannessen/Johansen fra Tromsøysund, hun var datter av gårdbruker og varaordfører i Tromsøysund kommune fra 1911 til 1913, Hans Simon Johansen. Hennes bror Johannes Leonard Johansen var fiskebruksbestyrer. Iwan og Hjørdis giftet seg på nyttårsaften 1939. De adopterte datteren Inger Tvedt.

En ny krig skulle igjen gyve løst på Europa og ville også få konsekvenser for familien Kriwonoss. Sønneren Mischa emigrerte til USA og tjenestegjorde i de amerikanske styrker, han skulle ikke komme tilbake før etter krigen. Iwan var en arbeidsom og viljesterk mann og ble betegnet av fiskeren Wilfred Andreassen som en real og dyktig fiskekjøper. Særlig var han flink med salg

og produksjon av sei. Han var en sterk personlighet og var nok farget av sin fortid i den keiserlige russiske hær, for kan kunne virke nedlatende og autoritær på enkelte. Men hans arbeidere betegnet han som en lur forretningsmann og en intelligent forhandler.

Dag Yngvar Antonsen forteller: «Jeg jobbet også hos han Kriwonoss, og husker en gang da han kom ned på brygga, så sto det en gutt og heiv sperret fisk i en trillebår med den ene handen, og støttet seg på karret med den andre, Så sier Kriwonoss til han: Du gutt, jeg betaler deg for to hender, ikke en.»

Han kjennemerke var kulerammen, den regnet han alt på og var raskere i regningen en de som benyttet kalkulatorer. Regnskapene ble ført for hånd og med hans forkjærlighet for hester førte han egne kontoer over kjørt lengde og last, samt navnene på hestekjørerne. To av hans hester het Prins og Stjerna. Han skaffet sågar en travet som han kjørte rundt med i sin sulky.

Ivan Kriwonoss på sin 75 årsdag i 1972

På midten av 60-tallet da Iwan nærmet seg 70, solgte han Liholmen til Båtsfjord Sildindustri AS, og ordinært fiskekjøp der var nå historie. Senere ble «Russebruket» solgt til Wilfred Andreassen. Dermed var også selskapet Iwan Kriwonoss AS historie.

Iwan og Hjördis hadde i tillegg til sitt hus i Skolegata 55 (som i dag eies av Espen Nystad), også et hus i Tromsø. Etter avviklingen i Båtsfjord, flyttet paret til Tromsø, der de ble boende resten av sitt liv.

Regel for Påske

Påske dagen skal være den første søndag etter den første fullmåne etter 21. mars.

HELSELAGET I SYLTEFJORD

Del 2

Skrevet av Randi Sætre

De seinere år.

Helselagets virksomhet var varierende opp gjennom årene. Det var perioder da lagsarbeidet lå mye nede, men alltid rettet det på seg og det kom nytt liv i foreningen.

Dessverre er en av lagets protokoller(tidlig 1960 – tallet) gått tapt på et eller annet vis, og det gjør det vanskelig å få et helhetsbilde av laget arbeid opp gjennom tidene.

Etter en periode tidlig på 1970 – tallet med minimal aktivitet, ble det tatt initiativ for å bringe laget i virksomhet igjen. Konstituerende møte ble avholdt 17.november 1976.

Fra dette møtet og til vi måtte flytte fra Syltefjord i 1989, var aktiviteten ganske bra. Medlemsmøter ble holdt en gang hver fjortende dag – de senere år; en gang i måneden.

Den viktigste jobben vi startet på i 1976, ble å få Helsehuset i brukbar stand. Utallige dugnadstimer endte med at vi igjen kunne bruke badstua. Hver fredag var det badstue for stedets innbyggere og tilreisende fiskere. Mannfolkene hadde tid fra kl.18.00 – 20.00, så var det kvinnfolkene sin tur! Disse ”badstuekveldene” kunne vare til seint på fredagskvelden! Legekontoret og venterommet ble pusset opp. Et rom ble innredet til helsestasjon.

Helselaget fikk til en avtale med kommunen om at lege og helsesøster hadde kontordag i Syltefjord en gang i måneden.

Andre aktiviteter i regi av Helselaget:

- Arrangør av juletefest for barn hvert år.
- 17.mai arrangement.
- Bingokvelder for å få inn penger til laget.
- Arrangerte førstehjelpskurs med instruktør fra Båtsfjord Røde Kors.
- Trimkvelder i gymsalen på skolen.
- ”Pusken”: Seks forskjellige turløyper der turgåerne kunne skrive navene sine i ei bok. Premiering en gang i året. Disse løypene ble brukt både sommers– og vinterstid.

- Arrangerte "Kosekvelder" for bygdas innbyggere. Skoleelevene underholdt både med sang, spill og teater.
- Laget gikk til innkjøp av solarium. Sol og varme kunne nytes på Helsehuset tre dager i uka!
- Hobbykvelder.
- Helselaget solgte reseptfri medisin i mange år.

Laget var medlem av Nasjonalforeningen for folkehelsen, og det innebar at vi hvert år solgte "Mai-blomsten", "hertetieren" med mer. Dessuten var vi med på andre loddssalg, og utallige innsamlingsaksjoner til forskjellige formål.

Helsehuset var, naturlig nok, lagets "hjerdebarn". Etter en omfattende oppussing innendørs, ble det lagt ny papp på taket, det kom opp nytt pipebeslag og huset ble malt utvendig.

Men Helselaget arbeidet med mange andre saker som kom hele bygda til gode.

Allerede i 1977 ble Syltefjord med i den kommunale renovasjonsordningen. (Nå ble det slutt på å brenne søppel i fjæra!!!).Laget arbeidet også for å få et lokalt brannvern.

Da Syltefjord kapell ble pusset opp, var det Helselaget som betalte for innredningen, gardiner og annet utstyr til kirkestua.

Som medlemmer av Helselaget, snakket vi mange ganger om de som startet laget ute i Sandfjorden i 1937! Dårlige tider, lite penger, men de sto på! Arbeidet med å få bygget Helsehuset inne i Nordfjorden, står det virkelig respekt av.

I dag er huset solgt, pusset opp, og er nå en fritidsbolig.

Faren hvis frøet fra faren ikke treffer morens egg, blir det bare en vanlig omelett av det.

Som liten fikk jeg lære meg å hilse da jeg kom inn i et rom, si takk og vær så snill, vise respekt for alle.

Jeg fikk lære meg og reise på den late kroppen for at de eldre skulle slippe stå og tittelere folk på en ordentlig måte og ikke si kjerring og gubbe.

Hjelpe de som trenger hjelp, holde opp døren for andre, si unnskyld når det kreves. Å elske mine medmennesker for hva de er og ikke for hva jeg kan få. Jeg lærte meg også å behandle andre slik jeg vil bli behandlet.

ÅRSMØTE

BÅTSFJORD HISTORIE- OG MUSEUMSLAG !

Årsberetning - 2012

Styret har bestått av:

Leder; Alex Bolle, kasserer; Randi Sætre, sekretær ;Torbjørn Tangen, styremedlemmer; Gerd Karin Tobiassen og Bodil Persen.

Varamedlemmer; Ståle Olsen og Harald Wahl.

Revisor Bjørn Nesfeldt

Det har vært avholdt 5 styremøter i perioden, der vi ved enkelte styremøter har lagt inn arbeidsmøter, med ca. 20 saker.

Pr. 31/12 2012 har laget 63 medlemmer.

De viktigste saker som det har vært arbeid med:

Registrering og katalogføring.

Båtsfjord kalenderen 2013

Utgivelse av medlemsbladet "Gammel og Nytt". Hvor det er blitt utgitt 4 nummer i 2012.

Oppussing av kjelleren

God hjelp av Curt Markussen og Arild Amundsen

Flyttet fiskeriavdelingen ned i kjelleren

Laget «stue» av fiskerirommet

Laget klasserom nede i gangen + «bildegalleri»

«GAMMELT OG NYTT» blir fortsatt veldig godt mottatt, særlig blant utflyttete Båtsfjordinger. Det har resultert i flere nye medlemmer. Bladet er nå lagt ut på nettet. Du finner det under Båtsfjord kommune, "Frivilligsentralen".

Har også hatt videresalg av «Havets Gull» og tjent kr.150,- pr. bok.

Karianne Marcussen holdt Museet åpent i hele juli måned. Museet var godt besøkt, ca.100 stykker. Det har vært flere skole klasser fra Båtsfjord skole på besøk. Samt at vi har samarbeidet med Nordskogen Skole i et lokalhistorisk prosjekt.

Positivt at vi fikk tildelt midler, kr.15.000,- fra Varanger Kraft sitt fond !!

Vi nådde dessverre ikke opp med søknaden vår til kommunen om økonomisk støtte, men vil prøve igjen.

Økonomi :

Regnskapet er gjort opp med et underskudd på kr.10.497,19,- , der vi har kr.60.840,20,- på bankkontoen vår!

Båtsfjordkalenderen har gitt oss et overskudd på kr.1.637,50,-

Grasrotandelen har gitt oss et tilskutt på kr. 4.065,-

Styret.

RESULTATREGNSKAP 2012

	UTGIFTER	INNTEKTER
Administrative utgifter	20.847,40	397,00
Lokale arrangement	341,20	
Kommunale avgifter	2.845,75	
Strømutgifter	12.449,85	456,66
Forsikringer	9.970,00	1.101,00
Materialer/oppussing	12.422,75	
Andre utgifter	437,00	
Medlemskontingent		12.800,00
Sponsormidler/gaver		19.065,60
Kulturmidler		3.000,00
Kommunal støtte		0,00
Båtsfjordkalenderen	25.612,50	27.250,00
Renter		59,00
Andre inntekter	5.100,00	15.400,00
	90.026,45	79.529,26
underskudd		10.497,19
	90.026,45	90.026,45

Beholdning 1.januar 2012   71.337,39

Underskudd 2012   10.497,19

Beholdning 31.januar 2012   60.840,20

Båtsfjord 25.januar 2013

Randi Sætre
kasserer

Bjørn Nesfeldt
revisor

Referat årsmøte.

STED : Museet's lokaler

TID : SØNDAG 17.02.2013. – KL.18.00.

TILSTEDE: Ståle Olsen, Bodil Persen, Alex Bolle, Arnulf Grefstad,
Gerd Karin Tobiassen, Bjørn Nesfeldt, Anne Bolle og
Randi Sætre.

SAK 1. GODKJENNING AV INNKALLING OG SAKSLISTE
Ingen merknader !

SAK 2. VALG AV MØTELEDER OG SEKRETÆR
Møteleder; Alex Bolle
Sekretær; Randi Sætre

SAK 3. ÅRSBERETNING
Gerd Karin gjennomgikk meldingen og årsmøte hadde følgende merknad ;
«Kulturskolen må nevnes i forbindelse med arbeidet om
Båtsfjordkalenderen»

SAK 4. REGNSKAP
Randi gjennomgikk regnskapet, ingen merknader !

SAK 5. MEDLEMSKONTIGENT
Forslag fra styret at kontingenten heves fra kr.200,- til kr.300,-.
Dette på grunn av store utgifter i forbindelse med utgivelse av medlemsbladet
«Gammel og Nytt»
Vedtak: Styrets forslag enstemmig vedtatt!

SAK 6. BUDSJETT
Randi orienterte, med følgende vedtak;
Budsjettet for 2013, enstemmig vedtatt!

2 varamedlemmer:
Bodil Persen - for 1 år
Karianne Marcussen – for 1
år.

SAK 7. VALG
Følgende ble valgt :
Leder : Alex Bolle – for 1 år
Kasserer: Randi Sætre – for 2 år
Styremedlem: Ståle Olsen – for 2 år

Revisor: Bjørn Nesfeldt –
for 2 år

Referent
Randi

Nektet og ta overtid og ble avskjediget.

Høyesterett ga bedriften medhold.

Fire filetarbeidere ved FI-NO-Tro i Båtsfjord ble i mars 1962 oppsagt uten oppsigelsesfrist – i realiteten avsskjediget fordi de nektet å utføre overtidssarbeid.. De reiste sak mot bedriften med krav om gjeninnsettelse i de tidligere stillinger og om erstatning etter Arbeidervernloven § 43.

Vardø herredsrett frifant bedriften, mens Halogaland lagmannsrett tilkjente arbeiderne til sammen kr. 23000 i erstatning. Kravet om gjeninnsettelse ble heller ikke av lagmannsretten tatt til følge. Høyesteretten kom enstemmig til samme resultat som herredsretten. Retten la bl. A. til grunn at situasjonen for bedriften angjeldende dag var slik at arbeiderne ikke hadde noen grunn til å ta slik arbeid. Arbeiderne fikk et klart pålegg om å arbeide overtid, de forstod pålegget, og de var klar over hvilke konsekvenser en nektelse over å møte til overtidssarbeid kunne medføre for dem.

Deres forhold var så graverende at bedriften måtte ha rett til å avskjedige dem.

Kvinnen frykter ikke alderen sin. Hun frykter bare mennenes mening om gamle kvinner.

En mann som ikke vil lyve til en kvinne, bryr seg lite om følelsene hennes

Styre i BHML.

Styret i BHML består av Alex Bolle leder, Randi Sæter kasserer, Torbjørn Tangen sekretær, Ståle Olsen og Gerd Karin Tobiassen styremedlemmer. Varamedlemmer er Bodil Persen og Karianne Marcussen.

Fremtiden er full av godsaker.

Medlemmer.

Båtsfjord Historie og Museumslag har pr. i dag 63 medlemmer, men ønsker oss flere. **Bli medlem du også!**

Medlemskontingenten for 2013 er kr. 300, -, for alle medlemmer

Som medlem vil du få tilsendt medlemsbladet ” *Gammelt og Nytt* ”. Som kommer ut 4 ganger i året. Medlemskontingenten kan du sende til Båtsfjord Historie og Museumslag, Lensmannsgate 4, 9990 Båtsfjord.

Bankkontonr.:4930.12.9290

Kvinnene angrer ofte – særlig på alle de synder de ikke har begått.

Etterlysning!

Har du bilder eller ting som du vil gi til Museumet, ta gjerne kontakt, eller kom å besøk oss i Lensmannsgate 4

Eller du har ei god historie eller avisutklipp som du vil dele med oss?

Alle menn er på jakt etter idealkvinnen – spesielt etter bryllupet.

Stoff til bladet

Har du stoff eller bilder som vi kan bruke i bladet, kan du sende det på mail til abolle@online.no eller til Alex Bolle Postboks 137, 9991 Båtsfjord. Alt stoff taes i mot med takk. Du kan også ta kontakt på mobil 91 77 52 92.

Neste nr. vil komme ut i juni 2013. Stoff til bladet må sendes innen 1. juni 2013

Sex mellom mann og kvinne kan være praktfull – forutsatt at du havner mellom den rette mann og den rette kvinne.